

Consiliul
Uniunii Europene

Bruxelles, 2 iunie 2022
(OR. fr)

9784/22

JAI 791
COPEN 223
JUSTCIV 82
COJUR 19
IPCR 61
RELEX 725

NOTĂ

Sursă: Președinția

Destinatar: Consiliul

Nr. doc. ant.: 9375/22

Subiect: Răspunsurile judiciare la situația din Ucraina
– Document de dezbatere

În anexă, se pune la dispoziția delegațiilor un document de dezbatere al președinției în vederea reuniunii Consiliului (Justiție și Afaceri Interne) din 9 iunie 2022.

*Document de dezbatere***Răspunsurile judiciare la situația din Ucraina**

De la începutul războiului de agresiune al Federației Ruse împotriva Ucrainei, Uniunea Europeană s-a mobilizat pe deplin pentru a asigura un răspuns proporțional cu gravitatea acestor circumstanțe.

Încă din 24 februarie 2022, Consiliul European a condamnat această agresiune în termenii cei mai fermi și a solicitat răspunsuri rapide și concrete¹. Mai multe seturi de măsuri restrictive sectoriale și individuale, care vizează în special înghețarea activelor resortisanților ruși și belaruși, au fost astfel adoptate în temeiul articolelor 29 din TUE și 215 din TFUE.

În domeniul justiției, lupta împotriva impunității a devenit o miză majoră, în special în contextul acuzațiilor recurente de crime de război și de crime împotriva umanității pe teritoriul Ucrainei. În cadrul Consiliului JAI din 4 martie 2022, miniștrii justiției și-au exprimat îngrijorarea și solidaritatea cu poporul ucrainean și au convenit²:

- că, având în vedere gravitatea acțiunilor Rusiei, este justificat să nu se dea curs cererilor de cooperare în materie penală transmise de Rusia și Belarus, fără a se aduce atingere unei evaluări de la caz la caz;
- că este important să se consolideze lupta împotriva impunității pentru posibile crime de război și crime împotriva umanității comise în acest context, prin sprijinirea anchetei deschise de Curtea Penală Internațională (CPI) și prin sublinierea importanței rolului de coordonare al Eurojustului și
- că este necesar să se asigure eficacitatea măsurilor restrictive luate împotriva persoanelor fizice și juridice ruse și belaruse.

¹ [Concluziile Consiliului European din 24 februarie 2022.](#)

² [Comunicat de presă al Consiliului JAI din 4 martie 2022.](#)

Răspunzând necesității exprimate periodic în acest sens, inclusiv în cadrul reuniunii CATS din 5 mai 2022, președinția franceză a Consiliului, în strânsă colaborare cu Comisia și cu Serviciul European de Acțiune Externă, a încercat să coordoneze cât mai eficient posibil acțiunea statelor membre, în special prin asigurarea unui schimb fluid de informații cu privire la aspectele judiciare referitoare la situația din Ucraina³ și la modalitățile de sprijin financiar și operațional acordat CPI. De asemenea, s-au depus eforturi importante pentru coordonarea sprijinului operațional acordat autorităților judiciare ucrainene, inclusiv prin trimiterea de experți în Ucraina în cadrul anchetelor deschise sub autoritatea autorităților judiciare ucrainene și al anchetei deschise de procurorul Curții Penale Internaționale.

În plus, au fost întreprinse numeroase acțiuni, atât de către autoritățile judiciare la nivel național, cât și de către Consiliu și Comisie la nivel european⁴:

- În mai multe state membre, au fost deschise anchete penale cu privire la presupusele infracțiuni, pe baza competenței universale sau a competenței personale. La 25 martie 2022, a fost înființată o echipă comună de anchetă între autoritățile judiciare poloneze, lituaniene și ucrainene, sub egida Eurojustului. Scopul său este de a facilita schimbul de informații și de probe și de a sprijini anchetele penale privind crimele internaționale comise în Ucraina. La 25 aprilie 2022, Biroul Procurorului CPI și-a anunțat participarea la această echipă comună de anchetă. La 30 mai 2022, autoritățile judiciare estoniene, letone și slovace și-au anunțat, de asemenea, participarea la echipa comună de anchetă.
- În plus, Consiliul a modificat mandatul misiunii UE de consiliere pentru reforma sectorului securității civile în Ucraina (EUAM Ucraina). În temeiul mandatului modificat, EUAM Ucraina va oferi, de asemenea, sprijin autorităților ucrainene pentru a facilita anchetarea și urmărirea penală a tuturor crimelor internaționale comise în contextul agresiunii militare neprovocate și nejustificate a Rusiei împotriva Ucrainei.

³ Tabelele WK 5667/22 și WK 5728/22, actualizate periodic.

⁴ Tabelul WK 5731/22 oferă o imagine de ansamblu a acțiunilor la nivelul Uniunii.

- Rolul Eurojustului ca organ de coordonare între autoritățile judiciare ale statelor membre este esențial în acest context, în special deoarece Eurojustul găzduiește în cadrul său și asigură secretariatul Rețelei privind genocidul și a stabilit legături strânse cu Ucraina prin prezența unui procuror ucrainean de legătură. În acest context, s-a considerat esențial să se permită Eurojustului să își îndeplinească pe deplin acest rol important de coordonare prin conservarea și analizarea probelor pentru a sprijini diferitele anchete deschise. Astfel, la 25 aprilie 2022, Comisia Europeană a adoptat o propunere de regulament de modificare a Regulamentului 2018/1727 în ceea ce privește colectarea, păstrarea și analizarea probelor referitoare la genocid, la crime împotriva umanității și la crime de război în cadrul Eurojust. Ținând seama de miză și în consultare deplină cu toți actorii vizați, inclusiv cu Parlamentul European, președinția a organizat foarte rapid dezbaterile pentru a permite adoptarea acestui text într-un termen foarte scurt în cadrul unei proceduri de urgență excepționale; astfel, regulamentul⁵ a fost publicat la 31 mai 2022 și a intrat în vigoare la 1 iunie 2022.
- În plus, Comisia Europeană a instituit Grupul operativ „Înghețare și punere sub sechestru” (*Freeze and Seize*) pentru a asigura punerea în aplicare coordonată și eficace a măsurilor restrictive luate împotriva persoanelor și entităților ruse și belaruse, inclusiv a acțiunilor ulterioare care trebuie întreprinse în domeniul judiciar. Acest grup operativ general este în prezent împărțit în trei subgrupuri de lucru: primul privește măsurile restrictive de înghețare a activelor, al doilea privește anchetele penale și confiscările, iar ultimul privește crearea unui fond comun european („*trust fund*”).

⁵ Regulamentul (UE) 2022/838 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 mai 2022 de modificare a Regulamentului (UE) 2018/1727 în ceea ce privește conservarea, analizarea și stocarea în cadrul Eurojust a probelor referitoare la genocid, la crime împotriva umanității, la crime de război și la infracțiuni conexe (JO L 148, 31.5.2022, p. 1-5).

În acest context, problema eficacității măsurilor restrictive impuse se pune în special în lumina unor eventuale eludări ale acestor măsuri. La 25 mai 2022, Comisia a adoptat un pachet care conține o propunere de directivă de consolidare a arsenalului european pentru înghețarea și confiscarea activelor provenite din săvârșirea de infracțiuni, o propunere de extindere a listei „euroinfracțiunilor” de la articolul 83 din TFUE pentru a include încălcările măsurilor restrictive ale Uniunii și o recomandare care conține primele elemente ale unei posibile viitoare directive privind dreptul penal material în acest domeniu.

La 30 și 31 mai, Consiliul European a salutat „eforturile depuse de statele membre în vederea introducerii în dreptul lor național a unor măsuri de confiscare adecvate și invită Consiliul să supună rapid examinării recenta propunere a Comisiei privind măsuri de drept penal în cazul încălcării sancțiunilor UE”. Consiliul European a afirmat de asemenea că „sprijină explorarea activă a altor opțiuni, cu respectarea dreptului UE și a dreptului internațional, inclusiv a opțiunilor care vizează utilizarea activelor rusești înghețate pentru sprijinirea reconstrucției Ucrainei”⁶.

- Situația din Ucraina ridică și alte întrebări legate de îngrijirea copiilor. Protecția minorilor strămutați, în special a celor separați de familiile lor, împotriva tuturor riscurilor de adopție ilegală, răpire sau exploatare necesită un cadru juridic eficace, consolidat de cooperarea judiciară europeană și internațională existentă și care să garanteze drepturile copiilor. Un răspuns coordonat și armonizat din partea statelor membre este esențial pentru a asigura același nivel de protecție în spațiul judiciar european. În acest scop, au fost inițiate discuții în cadrul Grupului de lucru IPCR, al Grupului de lucru pentru chestiuni de drept civil – Afaceri generale și al Rețelei judiciare europene în materie civilă și comercială, în special ca urmare a propunerii trimise de Ucraina unui număr de 20 state membre de a semna un memorandum de cooperare. Acest proiect include propuneri privind îngrijirea minorilor ucraineni, protecția temporară a acestora, protecția socială și întoarcerea lor după încheierea conflictului armat; o parte din aceste propuneri intră în sfera competenței externe exclusive a Uniunii.

⁶ [Concluziile Consiliului European din 30 și 31 mai 2022.](#)

În acest context, președinția consideră că ar trebui avut în vedere un răspuns politic la nivelul Uniunii, pe lângă răspunsurile naționale care s-ar putea baza pe orientările deja propuse de Comisie.

Ținând seama de cele de mai sus, Consiliul este invitat să răspundă la următoarele întrebări:

- 1. Identificați și alte măsuri de coordonare decât cele puse în aplicare de președinție, Comisie și Serviciul European de Acțiune Externă care ar trebui luate pentru a permite un răspuns judiciar mai eficient la situația actuală din Ucraina? În special, sunteți de acord că președinția în cooperare cu Comisia ar trebui să ia în considerare un răspuns politic la nivelul Uniunii în ceea ce privește proiectul de memorandum de cooperare privind protecția minorilor strămutați?*
- 2. La 25 mai 2022, Comisia Europeană a propus extinderea listei de domenii ale criminalității de la articolul 83 din TFUE pentru a include încălcările măsurilor restrictive ale Uniunii; ținând seama de situația excepțională și de necesitatea de a asigura eficacitatea sancțiunilor Uniunii, considerați că sunt necesare extinderea listei de la articolul 83 din TFUE și o armonizare a infracțiunilor și a sancțiunilor penale?*
